

### Γλώσσα – Διάλεκτος του Βακχυλίδη

Ο Βακχυλίδης είναι ο χορικός ποιητής στον οποίο παρατηρούνται οι λιγότεροι δωρισμοί / αιολισμοί, ενώ δείχνει σαφή προτίμηση στα ιωνικά στοιχεία της γλώσσας. Οι περισσότεροι δωρισμοί και αιολισμοί αποτελούν στον Βακχυλίδη μεμονωμένες περιπτώσεις και χρήζουν εξατομικευμένης προσοχής και μελέτης. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα παρακάτω:

#### Προθέσεις – Σύνδεσμοι

- ▶ Προτιμά, όπως και ο Πίνδαρος, το ιωνικό *εἰ* (= «όταν») αντί του *αἰ*.
- ▶ Προτιμά συχνότερα το τροπικό ιωνικό μόριο *ἄν* (*ἄν ... θέλη*) από το αντίστοιχό του αιολικό *κεν* (*κ' ἐγεραίρομεν*).
- ▶ Συχνότερη η *πρός* (*πρός γαίαι, προς τέλος*) και ως *α'* συνθετικό σύνθετων λέξεων σε αντίθεση προς την *ποτί*.
- ▶ Σχεδόν αποκλειστικά χρησιμοποιεί την ιωνική πρόθεση *μετά* (ακόμη και ως πρόθεμα = *μετέτρεπεν, πεδοιχνεῖν*) έναντι της δωρικής / αιολικής *πεδά*.
- ▶ Χρησιμοποιεί σχεδόν αποκλειστικά χρονικά επιρρήματα που λήγουν *-τε* (*ποτέ, τότε, ὅτε, ὅποτε, ὅταν, ἄλλοτε*) αντ' αυτών με δωρική κατάληξη *-κα*, (*ὄκα, ὄκκα, πόκα, τόκα*).

#### Ουσιαστικά

- ▶ Σε ό,τι αφορά τη γενική *-οιο* η οποία στον Όμηρο καλύπτει περισσότερο από τις μισές όλων των γενικών της β' κλίσης ο Βακχυλίδης την χρησιμοποιεί ελάχιστα (*βαθυζώνιοιο, ἀριγνώτοιο, θανάτοιο*) ενώ εμμένει στη χρήση της *-ου* (*μενεπτολέμου, ποταμοῦ*).
- ▶ Συχνότερο, για μετρικούς λόγους, το απλό *σ* στη δοτική ουσιαστικών και ονομάτων (*τεύχεσι, ἀσπίσι, ποσί, ναυσί, θυγατράσι*) και όχι το διπλό *σσ* (*κέρδεσσι, στήθεσσι*).
- ▶ Ειδικά για τη δοτική της 1<sup>ης</sup> και 2<sup>ης</sup> κλίσης χρησιμοποιεί την κανονική δωρική *-οις / -αις* και (σε μεμονωμένες περιπτώσεις κάτω από την επική επίδραση) την κατάληξη *-οισι / -αισι*.
- ▶ Τα *α + ε / ᾶο, ᾶω* συναιρούνται σε *ᾶ*.
- ▶ Τα *ᾶ + ο* συνενώνονται σε *ᾶ* (*Ἰᾶόνων*).
- ▶ Η γενική πληθυντικού της 1<sup>ης</sup> κλίσης σχηματίζεται σε *-ᾶν*, η γενική ενικού αρσενικού γένους σε *-ᾶ*.

#### Επίθετα

- ▶ Ενικός. Ονομαστική: *-ᾶς* (*ἀταρβομάχας*), γενική: *-ᾶ* (*ἀργυροδίνα*) και θηλ. *-ᾶς* (*ἀκαμάτας*) αλλά και *-οιο* (*-οι'*), *-ου* (*διωξίπποιο, ἀμαχάνου*), Δοτική: *-ᾶ* (*ὠμηστᾶ*) αλλά και *-ῶ* (*κλεενῶ, ὑπερόχῳ*), αιτιατική: *-ᾶν* (*εὐρύδιναν*) αλλά και *-ον* (*ἀνίκατον, βαθύζωνον, πολυζήλωτον*).
- ▶ Πληθυντικός. Ονομαστική: *-οι* (*-αι*), *-ᾶ* (*ἀδεισιβόαι, ἀγέρωχοι, βορηῖαι, δυσπαίπαλα*), Γενική:

-ων και (δωρ.) -ᾶν (*ἰοστεφάνων, ἀεικελιᾶν*), Δοτική: -οις, -οισι, -αις, -αισι (*φρενοάραις, ἐπιχθονίοις, ἀγχιάλοισι, ὀλβίαις, ξουθαῖσι*), Αιτιατική: -ᾶς, -ους (*ἐριβύχας, ἀρηίφιλους*).

Κλητική: -ε, (-α), -ον (*ὑπέρβιε, γλυκύδωρε, λιπαρά, ποδάνεμον*).

► Συχνά τα δικατάληκτα -ος (-α), -ον (*ἀρέταιχος, ῥοδοδάκτυλος / πότνια, κυάνεον*).

► Ο Βακχυλίδης ακολουθεῖ τον Όμηρο και χρησιμοποιεῖ τα επίθετα -εος ἢ -οος πάντοτε ασυναίρετα (*κυάνεον, πορφύρεοι, ὑψινόου*). Πολλές φορές η παρουσία ἢ μη ενός ασυναίρετου επιθέτου εξαρτάται ἀπὸ τις μετρικὲς ἀνάγκες του στίχου στον οποίο αὐτὸ βρίσκεται (*χαλκεόκρανον, χρυσόπεπλος, χρυσεόπλοκοί*).

► Σε ὅ,τι ἀφορὰ τα παραθετικά τῶν επιθέτων αξιοσημείωτος εἶναι ο τύπος *τρίτατος*, (θηλ.) *τριτάτα* στη θέση του *τρίτος, τρίτη* με την προσθήκη του επιθέματος -τος.

### Αντωνυμίες

► Προτιμᾶ την *νιν* ἀπὸ την *μιν*.

### Ρήματα – Απαρέμφατα – Μετοχές

► Ὅπως στο ἔπος ἔτσι και στον Βακχυλίδη ὑπάρχει η τάση να παραλείπεται η αὐξηση στα ρήματα.

► Ελεύθερη η χρήση του δίγαμμα. Ἄλλοτε το παραμελεῖ και ἄλλοτε το χρησιμοποιεῖ σε θέσεις ὅπου δεν εἶναι ἀπαραίτητο.

► Ἴωνικὲς ρηματικὲς καταλήξεις γ' ἐνικού και γ' πληθυντικού ενεργητικῆς φωνῆς: -σι(ν), -ουσι(ν) (*διέπουσι, μέλπουσι, ἐφίησι*). Ελάχιστες -τι (δωρικ.-ΒΔ ελληνικὲς διάλεκτοι), *πουθενά, -οισιν*.

► Ο σιγματικὸς ἀόριστος εμφανίζεται συχνότερα με ἀπλό σ (*δαμασ-*) παρά με διπλό σ (*δαμασσ-, τρεσσ-*).

► Παρότι χρησιμοποιεῖ το δωρικὸ ᾶ συχνά (*κυβέρνᾶσεν, ἀλᾶθεία, θεόδμᾶτον*), δεν εἶναι λίγες οἱ φορές που χρησιμοποιεῖ και το ἰωνικὸ η (*φήμα, ἀληθείας, ἠλύκταζον, καθημένη, παιήνων*).

► Στις καταλήξεις τῶν ἀπαρεμμάτων του προτιμᾶ την -μεν (*ἴμεν, θέμεν, ἔμμεν*), συχνή στην θησαλική και δωρικὴ διάλεκτο, και, για λόγους μετρικῆς, την -ειν. Μία φορά χρησιμοποιεῖ την ἰωνικο-αττικὴ -ναι και μία φορά την λεσβιακὴ -μεναι.

► Στις μετοχὲς θηλυκοῦ γένους προτιμᾶται η κατάληξη -ουσα (*γεραίρουσ', πνέουσ', φέρουσα*) / -ασα (ἀόρ.), ἐνὼ μόνο μία φορά χρησιμοποιεῖ την κατάληξη -οισα (*λαχοῖσαν*).